

Notă informativă
la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (în continuare - Proiect) a fost elaborat în temeiul actelor comunitare și a bunelor practici internaționale aplicabile structurii de proprietate bancară, și are drept obiectiv crearea unui cadru juridic adecvat referitor la acționariatul băncilor.

Or, rezultatele activității de supraveghere prudențială au reliefat limitele reglementărilor existente și au impus stabilirea unor criterii stricte de evaluare a acționariatului băncilor și prevederea expresă a unor norme cu caracter sancționator.

Noile prevederi au ca finalitate asigurarea stabilității, bunei funcționări și a viabilității sistemului bancar al Republicii Moldova, prin formarea unui acționariat care să ofere certitudinea asigurării unei gestiuni prudente și sănătoase în cadrul fiecărei bănci, examinarea situației și poziției adoptate de acționari pe tot parcursul existenței unei bănci, circumscrierea măsurilor ce pot fi aplicate de autoritatea de supraveghere, în rezultatul analizei efectuate, pentru a asigura respectarea prevederilor legale.

Proiectul definește noțiuni-cheie – “achizitor potențial”, “beneficiar efectiv”, relația de “control”, “dobândire/deținere indirectă”, “întreprindere-mamă” – care aduc clarificări în materie și intermediază înscrierea cadrului juridic al acționariatului.

Proiectul modifică art. 15 al Legii instituțiilor financiare, aducând unele elemente de noutate în materie de restricții privind cotele de participare în capitalul social al băncilor, restricții, fundamentate și pe angajamentele internaționale asumate de către Republica Moldova. În primul rând, noile prevederi acoperă *orice modalitate* de dobândire a unei cote substanțiale în capitalul băncii sau de majorare a acesteia până la atingerea sau depășirea limitelor de 20%, 33% sau 50% sau transformarea băncii în sucursală a achizitorului, cuprinzând o descriere detaliată a procedurii de solicitare și obținere a permisiunii prealabile, în concordanță cu principiul transparenței. În al doilea rând, sancțiunea prevăzută pentru dobândirea/deținerea unei cote de participare fără permisiunea Băncii Naționale este suspendarea exercitării drepturilor care derivă din deținerea cotelor de participare în capitalul băncii. O asemenea sancțiune este proporțională cu caracterul încălcării produse, permite atingerea scopului urmărit, este inspirată din legislația Uniunii Europene (Directiva Uniunii Europene 2006/48 din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit) și este în concordanță cu norme similare aplicabile în țări cu economie de piață (Austria, Cehia, Germania, Lituania, Polonia, România, Ucraina, Marea Britanie).

Potrivit prevederilor proiectului, suspendarea exercitării drepturilor ce decurg din deținerea cotelor de participare în capitalul băncii fara permisiunea BNM este urmată de obligarea achizitorului să înstrăineze acțiunile deținute în termen de 3 luni. Dacă după expirarea termenului acțiunile nu au fost vândute, Banca Națională dispune organului executiv al băncii anularea acțiunilor respective, emiterea unor noi acțiuni purtând același număr și vânzarea acestora, urmând ca suma încasată din vânzare să fie consemnată la dispoziția deținătorului inițial, după reținerea cheltuielilor ocazionate de vânzare. Procedurile de anulare a acțiunilor, emitere și vânzare a unor noi acțiuni urmează să se desfășoare conform reglementărilor comune stabilite de Banca Națională și Comisia Națională a Pieței Financiare.

Ținând seama de rolul important al acționariatului băncii în determinarea direcțiilor activității băncii, proiectul mandatează Banca Națională să evalueze calitatea achizitorului potențial al unei cote de participare, prin examinarea unor criterii care să îi creeze autorității de supraveghere convingerea privind corespunderea reputației, calificării și experienței, situației financiare a acestuia cu obiectivul de asigurare a stabilității sistemului bancar. Criteriile propuse oferă garanția selecționării atente a acționariatului băncilor, care să asigure buna funcționare și viabilitatea sistemului bancar în ansamblu.

Potrivit principiului simetriei, în cazul în care deținătorul direct sau indirect de cotă substanțială nu mai îndeplinește cerințele legale privind calitatea acționariatului unei bănci sau exercită asupra acesteia o influență de natură să pericliteze administrarea prudentă și sănătoasă a băncii, autoritatea de supraveghere dispune măsurile adecvate pentru încetarea acestei situații (retrage permisiunea acordată pentru deținerea cotei de participare, dispune suspendarea exercitării drepturilor de vot aferente acțiunilor, a dreptului de convocare și desfășurare a adunării generale, a dreptului de a introduce chestiuni în ordinea de zi etc.).

Întru facilitarea urmării schimbărilor în structura acționariatului băncilor, proiectul instituie obligația de notificare privind înstrăinarea sau reducerea cotei de participare în capitalul băncii pentru deținătorul direct sau indirect al unei cote substanțiale, care urmează să informeze Banca Națională despre decizia sa.

În același timp, proiectul prevede obligația unor informări subsecvente, efectuate de către bancă, cât privește orice dobândire sau înstrăinare directă sau indirectă a cotelor de participare în capitalul său, ce depășesc limitele prevăzute de lege și identitatea deținătorilor direcți sau indirecti; și de către deținătorul direct sau indirect, în privința schimbării beneficiarului său efectiv sau a acordurilor de exercitare concertată a dreptului de vot în cadrul adunărilor generale ale acționarilor băncii, activitatea în comun în cadrul administrării băncii sau a persoanelor care exercită controlul asupra acesteia. Astfel, proiectul urmărește depistarea practicilor concertate, în vederea prevenirii efectelor negative ale acestora pentru bănci și pentru sistem în ansamblu.

În vederea protejării integrității sistemului bancar și neadmiterii pătrunderii, în acționariatul băncilor, a unor persoane care pot exercita o influență nocivă asupra politicilor, strategiilor bancare și a activității și interacțiunii băncilor în interiorul sistemului bancar, proiectul delimitează sfera persoanelor ce nu pot avea calitatea de acționar – persoanele rezidente în jurisdicțiile ce nu implementează standardele internaționale de transparență, având în vedere că situarea persoanelor în acele zone nu pot asigura autorității de supraveghere posibilitatea de a-și îndeplini misiunea. Potrivit proiectului, aceste persoane urmează să înstrăineze cotele deținute în decurs de un an de la data intrării în vigoare a legii. În caz contrar, înstrăinarea cotele vizate se dispune de instanța de judecată, la cererea Băncii Naționale, cu remiterea sumei obținute către fostul proprietar.

Un alt element de noutate adus de proiect rezidă în introducerea unor prevederi importante în cuprinsul art. 38 al Legii instituțiilor financiare, cu privire la determinarea categoriei de sancțiuni și a mărimii sancțiunilor pecuniare prevăzute pentru bănci, care înscriu circumstanțele relevante ce urmează a fi luate în considerare în acest scop.

De asemenea, proiectul completează Legea cu privire la Banca Națională cu prevederi care circumstanțiază regimul de prelucrare a datelor cu caracter personal de către Banca Națională.

Remarcăm că prevederile propuse respectă principiile prevăzute în legislația Uniunii Europene și transpun normele și bunele practici ale statelor europene, iar cadrul juridic astfel creat va permite urmărirea calității acționariatului din sistemul bancar, a schimbărilor inoportune în structura acestuia, intervenția promptă a autorității de supraveghere și aplicarea instrumentelor corespunzătoare, având ca finalitate evitarea instabilității, a riscurilor și a perturbărilor în sistemul bancar.